

EDMUND NIZIURSKI: Kniha uličníků, Sedmé zasvěcení

Již se skorem úplně setmělo. přihnal se studený vítr a pokropil všechno drobným deštěm. Ve starém kamenolomu se však stále ještě rozléhal křik náruživých fotbalistů. teprve tehdy, když už neviděli na míč, který se jim několikrát zakutálel mezi skaliska, takže jej těžko hledali, rozhodl se Gola přes protesty hráčů ukončit zápas. Kdyby svítil měsíc, hráli by do půlnoci.

A hned všichni pocítili strašnou únavu. Bolely je nohy, potlučená kolena a nosy, modřiny a buole na hlavách. nemotorně se vyškřábali z kamenolomu a odvěkli se hledat krávy. Doma již dvě hodiny čekají na dojení. podnikavější krávy nečekaly na nedbalé pastýře a samy se vracely domů. Jiné, které sem přihnaly poprvé a které neznaly zpáteční cestu, bloudily potmě po návrší a žalostně bučely.

Viktor běžel na místo, kde zanechal Osuchovy krávy. Svěřil je dvěma klukům z třetí třídy, které mu doporučil Gola. Ale krávy nikde a taky kluci byli v tahu. Viktor se zděšeně rozhlížel ve tmě.

" Neviděli jste někde ty usmrkance, co mi hlídali krávy?" vyptával se rozčileně chlapců. Ale nikdo je neviděl.

Vrátil se na hřiště. tam uviděl Rudňáka, který si ovazoval koleno. " Ztratily se mi krávy, " naříkal a měl pláč na krajíčku.

" Kde by se mohly ztratit?...Neboj se...pomůžu ti hledat," utěšoval ho Rudňák utíraje si krev na nose.

Hledali je půl hodiny, ale v té tmě mohli vidět sotva na pár kroků, což teprve krávy. Jenomže takových pastýřů jako Viktor bylo víc. Po celé Vlčí hoře se rozléhalo jejich zoufalé volání.

Menší kluci brečeli. Viktor uznal marnost hledání, a proto řekl Karlíkovi zlomeným hlasem:

" Jdi už domů, necháme toho... Snad se vrátily samy," dodal se špetkou naděje. Srdečně se s Karlíkem rozloučil a utíkal domů. Byl připraven na nejhorší. již zdaleka slyšel matčiny vyhrůžky. Báł se vstoupit na dvůr, přikradl se k plotu...a s úlevou vydechl. Na dvoře se ozývalo známé bučení a dupot kopyt. Rozčilený Osuch běhal po dvoře s rozsvícenou lucernou, vzýval všechny svaté a zaháněl krávy do chléva.

Viktor vyčkal, dokud krávy nezmizely v chlévě a lidé v domě. teprve potom se pokusil vplížit nepozorovaně do svého pokojíčku v podkroví. Ale neměl štěstí. U kuchňských dveří mňoukal kocour. Matka otevřela dveře, aby ho vpustila dovnitř a uviděla Viktora, krčícího se u dveří. Okamžitě na něho spustila.

" Už tě mám, ty čerte!" Bleskurychle ho popadla za límec a strčila do kuchyně. Byl tam už Osuch. Šoural se po kuchyni, hekal a nábožně vzdychal.

" Ty zatracený darebáku!" křičela Viktorova matka. " Takhle hlídáš krávy? Ještě že mají víc rozumu než ty...Ty bys je všechny poztrácel! Za co ti dávají dobří lidé žrát, co, ty lotře jeden... hlídat krávy, to ti nevoní, ale lumpárny provádět, to jo, do toho jsi hrr ! A co je tohle?" vytasila se náhle s usmoleným koštětem a pomalu se s ním blížila k zdrcenému Viktorovi. "

Poznáváš to? Jak se to dostalo do komína? Mluv, rošťáku! A co ty dráty na střeše? ...Starého člověka jsi div ze světa nesprovodil."

" Dráty?ů zajektl Viktor zuby. Teď už byl doopravdy zničen. Pro pánakrále, snad Osuch nevypátral vedení?

" Chtěl jsi chytat holuby, co?" zachrptěl Osuch. Podle jeho představy se chlapci ve Viktorově věku zaměstnávali jedině chytáním holubů. Viktor mlčel jako zařezaný.

" Podívejme se na chudáčka," hromovala matka. " Na učení nemá kdy, před lidmi si stěžuje, vlastní matku pomlouvá, ale na lotroviny má času habaděj! ...Jen počkej, já ti ty lumpárny vytluču z hlavy!"

Nástrojem tohoto ušlechtilého předsevzetí se stalo koště, které začalo dopadat na Viktora s takovým rozmachem, že saze a třísky lítaly na všechny strany. Osuch neklidně sledoval tuto činnost. Nakonec matku zadržel. " Přestaňte, škoda koštěte. A taky šatů škoda."

Odňal zkoprnělé matce nástroj trestu a postavil jej do kouta.

" takové věci máte dělat namočeným poříslem na holý zadek," poučoval matku chraptivým hlasem. Potom vzal s hřebíku čepici a hůl - zřejmě se chystal ven. Viktor nečekal, až se matka zařídí podle Osuchova návodu, a vyběhl z domu. cestou si otřel oči. Hlouposti. Hlavní věc klid a rozvaha! Matka se nikdy dlouho nezlobí. Vyčká -li někde v bezpečí, bouře se přezene a bude zase dobře. V takových případech nalézal útočiště ve Staré chalupě na Měděném poli.

* * *

" Ředitel zrudl.

" Povím vám, co se stalo," řekl, přemáhaje rozčilení. " Stopa a syn ředitele dolu utekli z vyučování. To je vše."

" Z dolu, ne z vyučování."

" Byli v biografu, film byl součástí vyučování."

...

" Proč jste zavedli děti do dolu?"

...

" Učitelé jsou moc hodní na ty vaše rošťáky. Za mých dob si takového uličníka prostě položili na lavici a nařezali mu na holý zadek ! Vašemu klukovi, Stopová, chybí táta, máte na něho slabou ruku.. Všichni jste si je nechali přerůst přes hlavu.. Kdo to kdy viděl, aby děti utíkaly ze školy!" ...

Ostatní lidé, ohromení přívalem Kupštovy výmluvnosti, se pomalu rozcházeli. Za chvíli zůstala na vyprázdněné cestě jenom Stopová.

" Jděte spánembohem, matko," vzal ji za ruku Kupšta. " Úředně vám prohlašuji, a mohl bych

dát na to i razítko, že vás obelhali. A pořádně mu nasekejte, až se vrátí. Darebák jeden, takhle vyděsit mámu."

Když Stopová konečně odešla, spokojeně zamnul rukama.

O chvíli později se objevili tajemník stranické organizace Bryla a předseda národního výboru Vojtík,

* * *

Ředitel Zajíc chodil po třídě s rukama založenýma vzadu.

" Víte dobře, kolegové, že jsem nepřítelem tělesných trestů, " říkal smutným hlasem. " Nikdy jsem se k nim neuchyloval a nikdy se k nim uchylovat nebudu. Ale celá potíž naší situace spočívá v tom, že chlapi mají respekt jenom pře řemenem. Když nařezete takovému Stopovi nebo Mixovi, hned změknou."

Mixa vzrušeně polkl slinu a poslouchal dál.

" Povšimnete - li si," pokračoval ředitel, " jak se takový rošťák chová doma, budete se divit. Doma je mírný jako beránek. Když jsem jednou Mixovu otci řekl:

" Pane, máte syna boxera" nechtěl věřit. " Doma ani hubu neotevře," povídá. " Ale občas mu nařezete, ne?" ptám se. " Nu, když je třeba, nařežu," povídá.

*

Příštího dne před vyučováním se konalo ve skladu obecního výkupního družstva vážení závodníků na decimálce.

Chlapi přistupovali jeden po druhém. Gola nejdříve zjišťoval tělesné přednosti kandidátů, ohmatával svaly, žebra a dásně. Vybíral jako kupec na trhu. Špunti ze čtvrté nadýmali prsa a napínali svaly, aby skryli kondiční nedostatky, ale decimálka je nelítostně demaskovala. A pod třicet kilo Gola nebral.

Nejeden mrňous vlil do sebe spoustu vody a nacpal se, až praskal, aby dosáhl vytoužené třicítky, ale Gola, ohromen vahou známých vyzáblin, brzy odhalil jejich podfuk. Potom každému nezletilému kandidátovi, než ho pustil na váhu, ohmatával břicho. Kdo je měl jako buben, odpadl.

Batura pozoroval zpovzdálí tento brutální obřad a opovržlivě se usmíval. Gola ho lákal na váhu, ale Batura se s odpořem odvrátil. Tak se stalo, že Gola neměl partnera rovného vahou.

Přijetí kandidátů přecházeli na druhou stranu skladiště, kde již probíhal na pytlích s moukou a hráchem neoficiální trénink a z nosů tekla první krev. Potom Gola přikročil k rozdělování borců podle váhy. Vytáhl z notesu tabulky a opět vážil závodníky, načež zapsal do jednotlivých rubrik podle tabulek.: Muší váha - od třiceti do dvaatřiceti a půl.

Bantam - od dvaatřiceti a půl do pětatřiceti a tak dále po pořádku: váha pérová, lehká, lehkopolostřední, polostřední, lehkostřední, střední, polotěžká a těžká - nad pětadesát kilo.

Viktor Stopa se svými třiačtyřiceti kilogramy byl zařazen do lehkoplostřední. Chlapci byli tak zaujati vážením, že přišli do školy čtvrt hodiny po zazvonění. Sodej, který měl mít první hodinu, na štěstí ještě nepřišel.

V šesté se zmáhal hluk. Joněc chtěl knockoutovat Stachurku, při čemž shodil na podlahu kořenáč. Po třídě lítali papírovi holubi a střely. Mixa křičel, že vypustí jedovaté šípy. Namočil konec střely do inkoustu a zacílil na Baturu, který stál u dveří. Najednou se dveře otevřely a do třídy vstoupil zřízenec Kroupa s třídní knihou. Batura uhnul a střela s kapajícím inkoustem zasáhla bílý naškrobený límeček Kroupovy košile.

*

Před hodinou počtů, která měla odpadnout, zavolal si ředitel Baturu a dal mu "V poušti a pralese" ze školní knihovny Román od Henryka Sienkiewicze, jedna z nejlíbenějších knih polské mládeže- pozn. překl.).

"Tuto hodinu budete mít volno. Chovejte se tiše. Ať neslyším žádný rámus. Čtěte si nahlas."

Batura rozpačitě zakašlal. Netvářil se v té chvíli příliš moudře. Měl už na jazyku, že mají něco důležitějšího na práci, ale včas se zarazil. Když tajemství, tak tajemství.

Při hodině došlo k dalšímu incidentu.

Všichni křičí, aby se kontrolovaly úkoly, a Mixy jako by se ho to netýkalo. "Ring volný!" křičí, stěhuje lavice a všechny odstrkuje. "Ukážu vám nový chvat. Japonský. Nastup, Stopo!"

A nečekaje na Viktorův souhlas, praštil ho do kolena, bleskurychle mu podrazil druhou nohu a povalil ho na podlahu.

"Není to špatné, co?" vítězoslavně se rozhlédl kolem sebe. "Takhle to dělají Japonci."

Viktor se na něho vztekle vrhl pěstmi.

"Na místa!" křičí Batura. "Prát se můžete až potom!"

"Ty mi budeš rozkazovat!" čertí se Mixa. "Podívejme se na pana učitele!" Ale všichni začali křičet: "Mixa na místo! Stopo, vrátíš mu to o přestávce!" ...

"Pryč s ním!" křičel Mixa. "Co on si vlastně myslí?"

...

"Ty tedy neuznáváš akci?"

"Jděte se vycpat, ještě jsem nepadl na hlavu."

Batura zesinal. "Naposled se tě ptám, jestli se budeš učit?"

"Ani mě nenapadne!"

Batura ustoupil o krok a vši silou jej udeřil do tváře.

Třída ztichla, že bys slyšel trávu růst. Mixa si otřel obličej, oči se mu zlověstně zablýskly, stiskl si zuby a vrhl se na Baturu. Spojenci z party přispěchali na pomoc. Ale za Baturou stála třída. Všichni byli na nohou. Po dvou minutách byli početně slabší Mixovi spojenci, kteří vlastně ani nekladdli příliš tuhý odpor, poraženi na hlavu. Mixa po zoufalé obraně byl chycen za ruce a nohy a položen na lavici. Chtěl se vytrhnout, prskal vzteky, svájel se jako úhoř, kousal spolužáky do rukou, ale deste neméně zatvrzelých rukou jej pevně drželo.

A potom Mixovi, potupně nataženému na lavici, vtloukali pravítkem úctu k usnesení třídy. Pustili ho teprve, když přišle Stelmach, který měl další hodinu. Báli se pustit Mixu dříve, aby se nemstil. Před Stelmachem si už netroufal. Ohmatáváje si záda, odbelhal se na své místo.

Tak započalo v šesté třídě slavné období sebevzdělávání.

...

Ale říkejte si, co chcete, nebyl bych nikdy řekl, že s tím bude taková fuška. Všichni se nepodřídili. Joněc chtěl šidit a Mixa dělal, jako by se ho to netýkalo. Včera jsme ho zmlátili, ale nepomohlo to, zatvrdil se, je uržen na celou třídu a chce se mstít. Dnes se zase nepřipravil. Nevím si rady, přece ho nebudeme den co den řezat. (Kapitoly z dějin vysokého semináře, 27. září, sobota)

...

7. října, úterý

Stydím se ukázat na vesnici, protože nástěnka ještě není hotová. Petr mě o ni pořád upomíná. Jenom holky něco napsaly, kluci docela nic. To všechno má na svědomí Gola se svými hodinami boxu. Kluci si omotávají kolem prstů hadry, na to navlékají rukavice s kožešinou vložkou a mlátí se po hubě. Gola kašle na váhu. Starý kůň, váží aspoň šedesát kilo a bojuje s třicetikilovými tyčkami. Stachurku tak omráčil, že jsme ho museli křísit vodou. Nejhorší na tom je to, že si nedá nic povědět. Říká, že to není žádný zápas, jenom trening, a že s nikým nebojuje, jenom " vychovává dorost". Ukázal mi dokonce portovní přehled" z minulého pondělka, kde se píše: " Zvýšit úroveň výchovy mladých sportovních kádrů". Že prý je vychovává, povídá, tak abych mu dal pokoj. Že pouští klukům červenou? To ano, to přiznává, to se může stát, ale bez té krve z nikoho boxer nebude. Co mám tedy s ním dělat?

*

Mixa sklopil zahanbeně hlavu a vylezl nemotorně z lavice.

" Ale jinak jsi rošťák, ta kouzelníku." řekl "nový" a pozorně si ho prohlížel.

" Kus rošťáka."

Najednou se opřel o lavice a zeptal se:

" Bil vás pan učitel gandra po rukou nebo obličejí?"

Třída se na něho vyděšeně podívala v obavě, zdali se nezbláznil.

" Joáci, kolikrát jsi dostal letos? Co?" Zeptal se ostře "nový".

Joněc, který právě maloval karikaturu "nového", polekaně vyskočil. Nevěděl dost dobře, oč jde, a zaraženě mlčel.

" Nu, kolikrát jsi dotal letos, ven s tím, neboj se," mírně ho vybízeli "nový". " No tak, nestyď se!"

" Co bych se styděl?" zahučel Joněc. " Hned to spočítám."

Třída se na něho udiveně podívala, a on, světe zboř se, počítal na prstech, jako by si chtěl vzpomenout.

" Sedmkrát, prosím."

"Nový" svraštil obočí.

" Čím?" zeptal se ostře.

" Nu, řemenem."

" Jak to? Řemenem?"

" Páskem od kalhot, chtěl jsem říci."

" Nový "se pobouřeně rozhlížel.

" Jak to dělal?"

" Docela obyčejně, odepjal si ho z kalhot a řezal."

" Kam?"

Joněc mlčel.

" Nu, řekni."

" Když... já se stydím."

" Rozumím, sedni si."

Ve třídě vzrůstal šum.

" To není pravda," vyskočil Batura. "Jak můžeš tak lhát. Pan učitel Gondera se nikdy nikoho ani prstem nedotkl. On ani nekřičí."

" Co na mně chceš?" načepýřil se Joněc. " Vždyť neříkám, že mě bil pan učitel Gondera."

" Jak to, kdo tedy?"

" Přece táta. Kdo jiný?"

Třída opět vybuchla smíchem....

*

SEDMÉ ZASVĚCENÍ

" Počkej, někdo tě musí provést tajným pásmem." Nahlédl do první místnosti. Pět dobrovolníků se hlučně oddávalo nepříliš vznešené hře zvané " maso".

" Kde je Kvičoun?" zeptal se Max.

" Šel pryč," zasténal zrudlý Dendroň a nenápadně si třel zadnici....

*